

DESPRE DIFICULTĂȚI TERMINOLOGICE

Résumé

En partant de Georges Mounin qui disait qu'il fallait observer une certaine hygiène méthodologique à l'intérieur d'un domaine déjà délimité et suffisamment décrit, pour pouvoir porter une discussion entre spécialistes, nous constatons que ce désir se retrouve menacé lorsque le domaine c'est le langage. Il y a à signaler l'absence d'une définition ayant ce degré de généralité qui pourrait la rendre valable dans toutes les langues et dans toutes les discussions entre spécialistes. Après un passage en revue des définitions les plus connues – et les plus largement acceptées – nous proposons, suivant la perspective détachée dans les travaux de Eugenio Coseriu, ce qui nous semble couvrir le mieux ce besoin d'hygiène dont nous parlions plus haut. Le terme langage – dans cette acception – sténographie le concept d'un phénomène complexe, ayant une réalité idéale et une autre concrète, celle-ci étant toujours une actualisation de la première, qui se donne comme système de normes. Si l'on pense à tous ces traits pertinents qui permettent de distinguer entre langue et non langue, on peut admettre que le support de réalité permettent de définir et d'organiser ces propriétés pourrait porter le nom de langage.

1. Unde apar ele și de ce trebuie tratate cu atenție

O expunere cu caracter științific asupra unei problematici este bine să înceapă prin definirea obiectului de studiat, la definiția dată termenului care desemnează obiectul raportându-se terminologia întregului discurs. Principiul de bază ar trebui să fie cel al termenilor explicit definiți și al definițiilor respectate în limitele unui text dat. În *Linguistique et philosophie* (Paris, PUF, 1975), Georges Mounin numește un astfel de demers “o igienă metodologică [...] în interiorul unui domeniu deja delimitat, suficient descris, pentru discuții între specialiști” (p. 103).

“O definiție corectă, adecvată întregului conținut - spune Mounin - permite să descrii mai bine, să clasifici mai bine, să elaborezi criterii mai fondate, să delimitezi mai puțin arbitrar domeniul de studiu, altfel spus, permite organizarea cunoașterii lucrurilor într-un mod care să redea mai fidel natura lor.”

Dorința aceasta de “igienă metodologică” este pusă în gravă dificultate când este vorba despre limbaj. Parafrazându-l pe J.-P. Grice, care spunea că știe ce este sensul atâta timp cât nimeni nu-i cere să explice ce e aceea, am putea spune că cea mai mare parte din autorii domeniilor care cuprind sau sînt în relație cu limbajul - lingvistică, semiologie, filosofie, logică, retorică etc. - au evitat să dea o definiție autonomă, convenabilă a acestuia sau au eșuat într-o asemenea încercare. Atunci când s-a încercat o definire a limbajului, aceasta a fost realizată prin analogie, prin opoziție sau prin excluziune sau, eventual, a fost o definiție metaforică; dar, cu excepția lucrărilor de tip dicționar, nu s-au dat definiții autonome convenabile, care să identifice în mod unic și clar obiectul de studiu din spațiul tratatelor, cursurilor, manualelor de specialitate.